

влади у власній країні. Однак слід зазначити, що притягнути до відповідальності таких диктаторів за скоєння злочинів проти людяності доволі складно.

Література:

1. Uganda: Idi Amin Dies Without Facing Justice. URL: <https://www.hrw.org/news/2003/08/18/uganda-idi-amin-dies-without-facing-justice>.

2. Uganda: Idi Amin. URL: https://sites.tufts.edu/atrocityendings/2019/12/20/uganda-idi-amin/#_edn1.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-463-7-75>

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРОЦЕДУРИ ОГолоШЕННЯ ОСІБ У МІЖНАРОДНИЙ РОЗШУК

Говорун Євгенія Олексіївна

доктор філософії,

начальник відділу міжнародно-правового співробітництва

Харківської обласної прокуратури

м. Харків, Україна

З початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну та введення воєнного стану все більша частина населення України мігрує за кордон. Особливо «праглі» до виїзду за межі країни особи, які вчинили кримінальні правопорушення та мають мету уникнення притягнення їх до кримінальної відповідальності. Хоча законодавцем у КПК України передбачено можливість оголошення особи у міжнародний розшук, проте така процедура не деталізована законодавцем, що у свою чергу викликає купу запитань на практиці.

Не так багато науковців у своїх дослідженнях розкривали теми міжнародного розшуку. Окремі питання міжнародного розшуку досліджували М. Погорєцький, О. Старенький, В. Галаган, О. Верещак, Н. Ахтирська та інші науковці. Проте, недостатня увага вітчизняних науковців в умовах постійних змін кримінального процесуального законодавства в Україні зумовлює необхідність більш глибокого вивчення вказаного питання.

Хоча сама процедура оголошення особи в міжнародний розшук чинним КПК не передбачена, водночас слід зазначити, що винесення

постанови слідчим, прокурором у кримінальному провадженні ще не дорівнює перебуванню такої особи у міжнародному розшуку.

Дійсно чинними нормами КПК України чи іншими нормативно-правовими актами не встановлено з якого моменту особа вважається такою, яка перебуває у міжнародному розшуку. На невизначеність моменту, з якого саме підозрюваний вважається оголошеним у міжнародний розшук також звертав увагу у своїх дослідженнях О. Бойко [2, с. 259].

Так, відповідно до пункту 2 Розділу II Інструкції про порядок використання правоохоронними органами України інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол, (далі – Інструкція) серед цілей міжнародного співробітництва з використанням інформаційної системи Інтерполу є установлення місцезнаходження осіб, які розшукуються, з метою їх затримання, арешту, обмеження свободи пересування та подальшої видачі (екстрадиції) [3].

Надсилання запиту про публікацію Генеральним секретаріатом Інтерполу Червоного оповіщення (RED NOTICE) зокрема і являє собою міжнародний розшук у класичному його розумінні.

Проте, якщо нас цікавить сама процедура оголошення особи в міжнародний розшук, то більш детально її регламентує Розділ IV Інструкції.

Для запиту публікації Генеральним секретаріатом Інтерполу Червоного оповіщення правоохоронний орган України надсилає уповноваженому підрозділу формуляр для запиту публікації Червоного оповіщення, а також інформацію та необхідні документи, серед яких зокрема – завірену копію постанови про оголошення розшуку особи та завірену копію ухвали слідчого судді про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою [3].

Перш за все, відповідно до ст. 281 КПК України якщо під час досудового розслідування місцезнаходження підозрюваного невідоме або він виїхав та/або перебуває на тимчасово окупованій території України чи за межами України та не з'являється без поважних причин на виклик слідчого, прокурора за умови його належного повідомлення про такий виклик, слідчий, прокурор оголошує розшук такого підозрюваного [4].

Далі по процедурі згідно з ч. 6 ст. 193 КПК України слідчий суддя, суд розглядає клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою та може обрати такий запобіжний захід за відсутності підозрюваного, обвинуваченого лише у разі доведення прокурором наявності підстав, передбачених статтею 177 цього Кодексу, а також наявності достатніх підстав вважати, що підозрюваний, обвинувачений виїхав та/або перебуває на тимчасово окупованій території України, території держави, визнаної Верховною Радою

України державою-агресором, та/або оголошений у міжнародний розшук [4].

Тобто, постанова в порядку ст. 281 КПК України та ухвалу суду в порядку ч. 6 ст. 193 КПК України є основними серед документів для ініціювання питання про Публікацію Червоного оповіщення.

Вже потім, відповідно до Інструкції запит про публікацію Генеральним секретаріатом Інтерполу Червоного оповіщення надсилається уповноваженим підрозділом за умови його погодження із центральним органом України щодо видачі особи (екстрадиції) і повідомлення ним про намір надіслати запит про видачу (екстрадицію) особи, яка розшукується, у разі її арешту, затримання чи встановлення місцезнаходження на території іноземної держави [3].

Центральними органами в Україні у сфері міжнародного співробітництва під час кримінального провадження є Офіс Генерального прокурора, Міністерство юстиції України (у визначених законом випадках) [1, с. 9].

Відповідно до п. 8.1 наказу Генерального прокурора від 12.09.2023 № 258 «Про організацію роботи органів прокуратури України у сфері міжнародного співробітництва» обласними прокуратурами за зверненням Офісу Генерального прокурора вивчається та надається висновок про обґрунтованість ініціювання питання про публікацію Генеральним секретаріатом Інтерполу Червоного оповіщення щодо особи або подальшого обміну інформацією про таке опубліковане оповіщення в інформаційній системі Інтерполу, в яких, серед іншого, відображати відомості про перебіг строку давності притягнення особи до кримінальної відповідальності, позицію процесуального керівника у кримінальному провадженні щодо наміру запитувати видачу особи (екстрадицію) з долученням засвідчених копій ухвали слідчого судді про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, повідомлення про підозру та документів, які підтверджують факт його вручення [5].

З урахуванням чого, можна дійти висновку, що процедура оголошення особи в міжнародний розшук виглядає наступним чином:

- повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення та з урахуванням обставин, передбачених ст. 281 КПК України слідчим, прокурором виноситься постанова про оголошення особи у міжнародний розшук;
- отримання ухвали суду в порядку ч. 6 ст. 193 КПК України про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою;
- запит про публікацію Генеральним секретаріатом Інтерполу Червоного оповіщення до уповноваженого підрозділу міжнародного поліцейського співробітництва;

- опрацювання уповноваженим підрозділом міжнародного поліцейського співробітництва матеріалів запиту на публікацію, отримання погодження від Центрального органу та їх направлення на публікацію Генеральним секретаріатом Інтерполу;
- публікація Генеральним секретаріатом Інтерполу Червоного оповіщення.

Таким чином, лише після публікації Генеральним секретаріатом Інтерполу Червоного оповіщення особа може вважатися такою, яка перебуває у міжнародному розшуку.

Література:

1. Басиста І. В., Галаган В. І., Калачова О. М., Максимів Л. В. Міжнародний розшук та видача особи, яка вчинила кримінальне правопорушення : навч. посіб. Київ, 2016. 277 с.

2. Бойко О. Проблемні аспекти оголошення підозрюваного в міжнародний розшук *Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ*. 2024. № 2. С. 255–262.

3. Інструкція про порядок використання правоохоронними органами України інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол : затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України, Офісу Генерального прокурора, Національного антикорупційного бюро України, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 17.08.2020 № 613/380/93/228/414/510/2801/5 // Законодавство України / Верхов. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0849-20#Text>

4. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 року. № 4651–VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

5. Про організацію роботи органів прокуратури України у сфері міжнародного співробітництва Наказ Генерального прокурора від 12.09.2023 № 258. // Законодавство / нормат. акти прокур. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/normativni-dokumenti-prokuraturi>